

Socialpolitikai cikkek.

Dr. Herrmann Antaltól

11

Zsaroló jótékonyság.

Brassó, ^{deped. 1906} jul. 12.

Irta : *Dr. Herrmann Antal,*

Több ízben felszólaltam azon visszaélések ellen, melyeket a jótékonyság nevében elkövetnek.

Minél nagyobb a szociális nyomor, enyhítésére, leküzdésére annál kevésbé elegendő a magán-jótékonyság. Akcióba lép a közjótékonyság. Állami, községi, társulati intézmények, humánus, emberbaráti intézetek küzdenek az emberi szenvedésekkel, a szegevények nyomorával. A jótékonyság ezzel jórészt gazdasági és szociál politikai tevékenységgé alakul; vallás-erkölcsi hamva, költői és kedélyi zománca elhalványul. A jótékonyság erkölcsi hatása főleg a jótévő és a jótéteményt elfogadó közti közvetlen érintkezésen alapul.

Azt mondják, hogy a jótétemény a jótევőt boldogítja, s hogy a jótékonyság jól kamatozik. Ez a boldogítás főleg abban áll, hogy a jótévő észleli jótékonysága áldásos hatását. S a jótéteményt elfogadónak jól esik, ha érzi, hogy a jótétemény a felebaráti szeretetnek mintegy személyes adománya, s ha tudja, ki iránt érezzen hálát. Az e hálából fakadó áldás a jótett igazi dus kamatja. Az igazi jótékonyságot az emberszeretet misztériumának titokzatossága vonja be varázs-fátyollal. S a jámbor, vallásos adakozó úgy tudja, hogy amit ad a nyomorultak egyikének, azt az irás szavai szerint magának az Urnak adja.

A közjótékonyságnál nagyobbbrészt el-
törlődnek ezek a diszkrét, intim kedélyi vonások. A társulati jótékonyság ugyszólván átmenet a köz- és magánjótékonyság közt. Az emberek többnyire bizonyos érdekkörök szerint, felekezeti, foglalkozási stb. tagozódással önkényt, jószántukból egyesülnek, hogy segítsenek szükségben levő társaikon, esetleg önmagukon is. Az ilyen egyesületi jótékonyságnál, kivált kisebb körben, megőrizhető bizonyos családi, privát jelleg. És

Kr. ug. ministar unvatanijih bosars.

az ilyen szervezkedés talán legjobban megfelel a nem tulságosan komplikált társadalmi állapotoknak, pl. normális és arányos szociális viszonyokat mutató kisebb városokban.

Az ilyen természetű társadalmi jótékonyosság nemcsak a segélyezettekkel van jó hatással, hanem a segélyezőkre nézve is. Különösen a nőknek ad alkalmat olyan közéleti tevékenységekre, mely némileg kiemeli a családi élet legszűkebb korlátai közül, anélkül, hogy elvonná természetes női hivatásuktól. Kivált olyan jómódu hölgyeknek, kiket a család és háztartás gondjai kevésbé foglalnak el, altruisztikus világnézetet ad, magasabb életcélokat tűz ki, vagy legalább megóvjá őket léha haszontalau, sőt káros időtöltésektől.

De a társulati jótékonyosság, mint az egyesületi élet általában, sok alkalmat ad visszaélésekre, vagy legalább az egyéni hiúság tultengésére és legyezgetésére.

Elég gyakori eset, hogy jellemtelen emberek társadalmi bizalmi állásukat önző célokra, anyagi hasonlésésre használják fel, sőt a jótékonyosság eszközeivel is a maguk előnyére sáfárkodnak. Általában a mi egyesületi életünkben aránytalanul nagyok az adminisztráció költségei, gyakran jóval nagyobbak, mint a közcélra fordítható összeg. De ezt a kóros jelenséget most nem akarom tárgyalni.

Gyakran mániává válik az egyleteskedés, kivált a nőknél, és elvonja őket családi, anyai, hitvesi, háztartási kötelességeik teljesítésétől. Vannak anyák, kik egész idejüket árva stb. gyermekek ügyeire fordítják s ezalatt saját gyermekeik otthon elhanyagolva züllenek. A társadalmi tevékenységnek nem szabad a családi élet rovására tultengni, különösen nem a nőnél, kinek a természetes hivatási köre a család, az otthon. A férfinál, aki közéleti szereplésre van hivatva, az egyesületi elfoglaltság nem mutat ilyen feltűnő aberrációkat, ámbár ezeknél is néha elég bajt okoz az ismeretes „Vereinsmeierei.”

U na svim nborstvima...
vazstavu, je za treba po nbuti ljecznika prično njefovati.
vazja odmah prigodom prvog znaka polesti prijaviti bogla-
sto je bilo u nepostrednom dobitu sa koleznim ljecolom.
sve ono, što odnosi od ljecela polesnog čovjeka, li
nbutu ljecolnik ili oplast. Raskužiiti vazja zahode, nadjaje
sredstva za raskuživanje, koje daje obinstvu uz vazjavu

sobe vazja opdan šrom otvoreno držeći.
naređiti, poazije toga bako vazja ih otpeti. Vasta, brozore
vleom lujinom ili takovim sredstvom, koje će ljecolnik
— ako je soba pobodjena — i bod iste vazja raskužiiti sa
vazja opijeliti (loš i lo u sopi); a vrate, brozore, je
šonu, u kojoj je ležala na koljari opijelja osoba,
takovim sredstvom, koje će u tu svrhu ljecolnik naređiti.

osoba starije.
govorimo ne klaci takva tješan stan, u kojemu mnogo
je pretem kroz 3 sata pija kažuens u vrelol, iušnoj vodi
rupenins snije se samo onda iznjeti i dati u branje, ako
u dr. u kojim...
p a isto tako berim, isalofe,

Leginkább az evéni hiuságnak hizeleg az egyesületi élet, kivált a nőknél. Némelyek mindent elkövetnek és semmi áldozattól meg fondorlattól nem riadnak vissza, hogy valami egyesületi tisztséghez jussanak és ebben megmaradhassanak. És megkövetelik mindenkitől, hogy bokros érdemeiket minden alkalommal ismerjék és elismerjék, méltányolják és magasztalják. Mennyi kanapéper és kulissza-titok, mennyi kicsinyes féltékenykedés és irigykedés, mennyi viszálykodás és ármánykodás, mennyi fonák politika és diplomácia burjánzik a női hiuság e kertjében! Különösen a sajtó emberei nem tudnak gyakran eligazodni a kiszámíthatatlanság e labirintusában.

De cikkem címe szerint tülajdonképen a zsaroló jótékonyságról akartam ez alkalommal megemlékezni. Záradéku erre is rátérek.

Nemrég irtam a Brassói Lapokban arról, hogy a főváros kizsarolja a vidéket. Nevezetesen a jótékonyság terén is. Országos cégérű, de gyakran speciális fővárosi, központi közérdekeket (néha pedig magánérdekeket) szolgáló intézetek és egyesületek elárasztják a vidéket felhívásokkal, koldulásokkal, tagtoborzással. Némely ismertebb nevű ember 10—15 ilyen nyomtatványt és levelet kap naponkint. Az egyes városokban és vidékeken fognak magoknak egy-egy alkalmas mediumot, ráruháznak egyesületi tisztségeket és kitüntetések, feldicsértetik őket egyesületi és helyi lapokban. Az ilyenek aztán lelkes ügynökökké válnak. Mindent elkövetnek, hogy adományokat és tagokat gyűjtsenek. Az ismerősöknek rémei lesznek a közügy, a jótékonyság nevében, de az ismeretleneket sem kimélik. Ádáz versenyt fejtenek ki, hogy ki bir több tagot toborzani, több adományt kipréselni. Szinte erőszakkal behatolnak hivatalokba és magánlakásokba. Hallottam olyan gyűjtőről, aki azzal dicsekedett, hogy addig nem távozik a kiszemelt áldozattól, míg az nem írja alá a tag vagy pénzgyűjtő ivet.

21

A jótékonyosság e zsarolása kétségte-
lenül nagyon kellemetlen. Sok káros hatása
és következménye is van. Valósággal félel-
metessé teszi, meggyülölteti a zsarolót és
vele talán az ügyet is. Megnehezíti azok
munkáját, akik igazán önzetlenül, minden
hiúságtól menten buzgolkodnak a humánitás
mezején. A kiszaroltakban valósággal kiöli a
jótékonyági hajlamot és érzéket. És végre
gyakran nagyon távol eső, sőt homályos cé-
lok javára kimeríté a helyi közönség ada-
kozási tehetségét és kedvét és így közvetve
megkárosítja a lokális közcélokat és segély-
re szorulókat.

A jótékonyágnak, az áldozatkészse-
nek egészen önkéntesnek kell lennie. A ki-
erőszakolt fillér nem hoz áldást az adako-
zóra, kinek jókedvűnek kell lenni; de an-
nak sem, akinek adják. Csak a közvetítő
hiúságának hizeleg. Ez pedig galád visza-
élés az emberszeretet és hazafiság szent ne-
vével.

Ma-holnap talán már egyesületet kell
alapítani az egyesületek ellen, két tagsági
fokozattal. A szigorú fok arra kötelezi a ta-
gokat, hogy semmiféle egyesületnek nem
maradnak és nem lesznek tagjai. A máso-
dik, enyhébb tokuaknak nem volna szabad
új társulatba, kiváltképen jótékonyágu egye-
sületbe belépni, vagy legfeljebb csak telje-
sen legjobb belátásuk és hajlamuk
szerint, szabad elhatározásból, egészen ön-
ként; minden erőszakolás nélkül. Igen üd-
vös önjótékony egyesület volna ez. A köz-
érdek talán nem is látná ennek nagy kárát,
csak a szenvedélyes gyűjtők egyéni hiúságát
és az egyleteskedő hóbortban szenvedők
mániáját fogná érzékeny veszteség érni.

Félreértések elkerülése végett még egy
megjegyzés. Nagyon jól tudom, hogy ko-
runk a társulás kora, és hogy az erők egye-
sítése a haladás és boldogulás feltétele. Ez
alkalommal az egyesülés egy fattyuhajtására
akartam rámutatni.